

*РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ*

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Т. М. Лозинська

4 вересня 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Конфліктологія»

освітньо-професійна програма
спеціальність
галузь знань
факультет

Екологія
Екологія
10 Природничі науки
Агротехнології та екології

Полтава
2018/2019 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Конфліктологія» для здобувачів вищої освіти денної форми навчання за освітньо-професійною програмою Екологія зі спеціальності 101 Екологія галузі знань 10 Природничі науки

Розробник : Шупта І. М., к. п. н., доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри публічного управління та адміністрування

Протокол від 4 вересня 2018 року № 1

Схвалено науково-методичною радою спеціальності «Екологія»

Протокол від «__» _____ 2018 року №1

«__» _____ 2018 р.

Голова _____

О. О. Ласло

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів	3
Місце в індивідуальному навчальному плані студента	вибіркова
Рік навчання (курс)	2
Семестр	4
Лекції (годин)	16
Практичні (годин)	14
Самостійна робота (годин)	60
Вид підсумкового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Конфліктологія» є :

набуття практичних навичок у вирішенні конфліктів та вмінь контролювати конфліктну ситуацію, а також вмінь позитивно сприймати конфлікт і прагматично його використовувати.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Конфліктологія» є : теоретична та практична підготовка студентів із питань :

- забезпечення засвоєння здобувачами вищої освіти необхідних теоретичних знань в галузі конфліктології;
- формування конфліктологічної компетентності, що забезпечила б оптимальність інтеграції суб'єктів діяльності та спілкування в соціумі;
- формування мотивації на засвоєння знань в галузі конфліктології, що створить можливість розвитку творчої індивідуальності майбутнього фахівця;
- самостійного засвоєння практичних навичок з попередження, пофілактики та управління конфліктами;
- дослідження методологічних, теоретичних і методичних проблем конфліктології;
- ознайомлення з класичними та сучасними концепціями, тлумаченнями предмету конфліктології, закономірностями, класифікацією конфліктів і причинами їх виникнення;
- надання знань про конфліктологію як науку та мистецтво ведення суперечки, переговорів, вирішення конфліктних ситуацій, що призведе до глибокого розуміння їх психологічних механізмів;
- навчання основним способам оригінального вирішення конфліктів у процесі міжособистісної взаємодії;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Публічне управління» з конфліктними технологіями посередницької діяльності при вирішенні конфліктних ситуацій, враховуючи прояв індивідуально-психологічних особливостей конструктивного, ділового й міжособистісного спілкування, управління людьми в колективі;
- розкриття арсеналу засобів діагностики конфліктів у різних сферах життєдіяльності, вияв конфліктних особистостей.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми Екологія в здобувачів вищої освіти спеціальності 101 Екологія галузі знань 10 Природничі науки мають бути сформовані наступні **компетентності** :

Загальні :

- ЗК 1. Знання та критичне розуміння предметної області та професійної діяльності.
- ЗК 3. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 4. Здатність до професійного спілкування державною та іноземною мовами.
- ЗК 5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня для донесення інформації та власного досвіду.
- ЗК 6. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК 8. Здатність працювати в команді, використовуючи навички міжособистісної взаємодії.

Фахові :

- Здатність до розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціально-економічних наук.
- Здатність до використання основних принципів та складових екологічного управління.

Програмні результати навчання:

- Формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Конфлікт: поняття та предмет вивчення

Конфлікт як феномен соціального явища. Сутність конфлікту. Структура конфлікту. Сторони конфлікту. Конфліктологія як наука та навчальна дисципліна. Становлення конфліктології як галузі наукового знання. Місце конфліктології в системі наук.

Тема 2. Об'єктивні та суб'єктивні причини, функції виникнення конфліктів

Особистісні причини виникнення конфліктів. Позитивні та негативні функції конфліктів. Поведінка людей у конфлікті. Двоїстий характер функції конфлікту.

Тема 3. Види конфліктів

Рольові конфлікти. Політичні конфлікти. Соціальні конфлікти. Сімейні конфлікти. Міжетнічні конфлікти. Міжконфесійні конфлікти. Юридичні конфлікти. Релігійні конфлікти. Економічні конфлікти.

Тема 4. Динаміка конфлікту та механізми його розвитку

Анатомія конфлікту. Основні періоди й етапи розвитку конфлікту. Життєвий цикл конфлікту (на основі моделей К. Мітчела та Б. Хофмана). Ескалація конфлікту. Динаміка різних видів конфліктів. Механізми виникнення конфліктів. Напруженість як передумова і наслідок конфлікту.

Тема 5. Загальна характеристика внутрішньоособистісного конфлікту

Внутрішньоособистісний конфлікт : особливості та види, моделі поведінки та подолання. Особистісні передумови виникнення конфліктів. Конфліктність та конфліктні типи поведінки. Міжособистісна перцепція та особистісні властивості в попередженні конфліктів. Мотиваційний конфлікт. Когнітивний конфлікт. Рольовий конфлікт. Психоемоційні теорії внутрішніх конфліктів. Форми прояву і способи подолання внутрішніх конфліктів.

Тема 6. Міжособистісні конфлікти

Механізми виникнення міжособистісних конфліктів. Причини міжособистісних конфліктів. Структура міжособистісних конфліктів. Сфери їх прояву. Поняття міжособистісного конфлікту та його особливості. Причини та чинники міжособистісних конфліктів. Управління міжособистісними конфліктами.

Тема 7. Міжгрупові конфлікти

Групові конфлікти та їх особливості. Конфлікт «група – група». Внутрішньогруповий фаворитизм. Трудові конфлікти і шляхи їх розв'язання. Специфіка міжетнічних конфліктів. Внутрішньополітичні конфлікти. Мобінг-конфлікт.

Тема 8. Міждержавні конфлікти

Особливості міждержавних конфліктів. Типологія міждержавних конфліктів. Напрямки запобігання міждержавних конфліктів. Загальна характеристика міжнародної конфліктності в новому столітті. Особливості та специфіка сучасного етапу міжнародних відносин. Загальносистемні передумови конфліктності. Типи сучасних міжнародних конфліктів трансрегіонального та глобального рівнів. Нове в регіональних конфліктах 2000-х років. Заморожені та «зворотньо заморожені» конфлікти. Ідеологія в сучасних конфліктах та особливості їх протікання. Основні шляхи, та засоби запобігання ескалації та врегулювання міжнародних конфліктів. Роль міжнародних організацій (ООН, Ради Європи) та воєнно-політичних блоків (НАТО) у попередженні, запобіганні ескалації та врегулюванні міжнародних конфліктів. Основні засоби діяльності Ради Безпеки ООН щодо врегулювання міжнародних конфліктів.

Тема 9. Шляхи аналізу конфліктів

Логіка своєчасного аналізу конфлікту. Технологія діагностики конфлікту. Інструментарій діагностики конфлікту. Картографія конфлікту Х. Корнеліус і Ш. Фейр. Шаленко Структурная модель конфликта (за В. М. Шаленко). Діагностика організаційних конфліктів згідно моделі Л. Грінхелга. Експериментальні дослідження конфлікту. Дагностичні методики. Діагностика конфліктів на особистісному рівні. Діагностика конфліктів на міжособистісному рівні. Діагностика міжгрупових конфліктів в організації. Позиції та стилі поведінки учасників конфлікту.

Тема 10. Управління стресами в конфліктних ситуаціях

Класифікація стресорів та їхніх наслідків. Сутність, фактори та види стресів. Динаміка розвитку внутрішнього напруження під час стресу. Рівні та методи управління стресами. Умови запобігання стресам. Психологічна готовність членів протистояти стресам. Прийоми виходу зі стресових ситуацій. Прийоми нейтралізації стресів

Тема 11. Прогнозування, запобігання та профілактика конфліктів

Сутність та значення процесів профілактики та запобігання виникненню конфліктів. Передумови успіху, труднощі профілактики та запобігання конфліктам. Технологія профілактики й запобігання конфліктам. Інструменти управління емоціями у профілактиці й запобіганні конфліктам.

Тема 12. Управління конфліктами

Стилi (стратегії) поведінки в конфлікті. Методи управління конфліками. Форми, варіанти та критерії завершення конфліктів. Переговори як універсальний метод вирішення конфліктів. Медіація та її роль у розв'язанні проблемних ситуацій.

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви тем	Екол_2016_б_д; Екол_2017_б_д			
	усього	у тому числі		
		л	п	ср.
1	2	3	4	5
Тема 1. Конфлікт: поняття та предмет вивчення	8	2	2	4
Тема 2. Об'єктивні та суб'єктивні причини, функції виникнення конфліктів	8	2	2	4
Тема 3. Види конфліктів	8	2	–	6
Тема 4. Динаміка конфлікту та механізми його розвитку	9	2	2	5

1	2	3	4	5
Тема 5. Загальна характеристика внутрішньоособистісного конфлікту	7	–	2	5
Тема 6. Міжособистісні конфлікти	6	–	–	6
Тема 7. Міжгрупові конфлікти	7	–	2	5
Тема 8. Міждержавні конфлікти	7	2	–	5
Тема 9. Шляхи аналізу конфліктів	7	2	–	5
Тема 10. Управління стресами в конфліктних ситуаціях	7	–	2	5
Тема 11. Прогнозування, запобігання та профілактика конфліктів	8	2	–	6
Тема 12. Управління конфліктами	8	2	2	4
Усього годин	90	16	14	60

5. Темі практичних занять Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Конфлікт: поняття та предмет вивчення	2
2	Об'єктивні та суб'єктивні причини, функції виникнення конфліктів	2
3	Види конфліктів	–
4	Динаміка конфлікту та механізми його розвитку	2
5	Загальна характеристика внутрішньоособистісного конфлікту	2
6	Міжособистісні конфлікти	–
7	Міжгрупові конфлікти	2
8	Міждержавні конфлікти	–
9	Шляхи аналізу конфліктів	–
10	Управління стресами в	2
11	Прогнозування, запобігання та профілактика конфліктів конфліктних ситуаціях	–
12	Управління конфліктами	2
13	Разом	14

6. Самостійна робота

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Конфлікт: поняття та предмет вивчення	4
2	Об'єктивні та суб'єктивні причини, функції виникнення конфліктів	4
3	Види конфліктів	6
4	Динаміка конфлікту та механізми його розвитку	5
5	Загальна характеристика внутрішньоособистісного конфлікту	5
6	Міжособистісні конфлікти	6
7	Міжгрупові конфлікти	5
8	Міждержавні конфлікти	5
9	Шляхи аналізу конфліктів	5
10	Управління стресами в конфліктних ситуаціях	5
11	Прогнозування, запобігання та профілактика конфліктів	6
12	Управління конфліктами	4
13	Разом	60

7. Методи та критерії контролю

Одним із обов'язкових елементів навчального процесу є систематичний поточний контроль засвоєння знань та підсумкова оцінка рівня засвоєння навчального матеріалу і вміння використовувати ці знання на практиці.

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за видами навчальної роботи:

- виконання завдань практичного заняття;
- розв'язування тестів (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання);
- виконання завдань самостійної роботи в розрізі тем навчальної дисципліни (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання);
- написання рефератів за темами навчальної дисципліни (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання);

Форма проведення підсумкового контролю згідно робочого та навчального плану – залік.

Критерії та шкала виконання завдань практичного заняття

Об'єкт оцінювання виконання завдань практичного заняття для студентів денної форми навчання: точність виконання завдання – 0-2 бала; повнота виконання завдання – 0-2 бала; ступінь обґрунтованості відповіді – 0-1 бала.

Відсутність (недостатність) тієї чи іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів.

5 балів нараховуються здобувачу вищої освіти, за умови точного та повного виконання завдання, високого ступеня обґрунтованості відповіді.

4 бали нараховуються здобувачу вищої освіти, за умови повного виконання завдання, високого ступеня обґрунтованості відповіді, при наявності кількох несуттєвих помилок.

3 бали нараховуються здобувачу вищої освіти, за умови виконання більшої частини завдання, достатнього ступеня обґрунтованості відповіді, при наявності кількох помилок.

2 бали нараховуються здобувачу вищої освіти, за умови виконання достатньої частини завдання, низького ступеня обґрунтованості відповіді, при наявності значної кількості помилок.

1 бал нараховується здобувачу вищої освіти, за умови за умови виконання меншої частини завдання, недостатнього ступеня обґрунтованості відповіді, при наявності значної кількості помилок; виконання задовольняє мінімальні критерії.

0 балів нараховуються здобувачу вищої освіти, у разі невиконання завдання, або коли потрібне повторне його виконання.

Критерії та шкала виконання завдань самостійної роботи в теми навчальної дисципліни – написання та захист глосарію

Об'єкт оцінювання: точність виконання завдання – 0-0,5 бали; повнота виконання завдання – 0-0,5 бали; ступінь обґрунтованості відповіді – 0-1,5 бали.

Відсутність (недостатність) тієї чи іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів.

2,5 бали нараховуються здобувачу вищої освіти, за умови точного та повного виконання завдання, високого ступеня обґрунтованості відповіді.

2 бали нараховуються здобувачу вищої освіти, за умови повного виконання завдання, відносно достатнього ступеня обґрунтованості відповіді, при наявності кількох несуттєвих помилок.

1,5 бал нараховується здобувачу вищої освіти, за умови виконання достатньої частини завдання, низького ступеня обґрунтованості відповіді, при наявності значної кількості помилок; виконання задовольняє мінімальні критерії.

1 бал нараховуються здобувачу вищої освіти, у разі невиконання завдання, або потрібне повторне його виконання.

Критерії та шкала оцінювання розв'язування тестів

Об'єкт оцінювання: кількість правильних відповідей на тестові завдання.

5 балів нараховуються здобувачу вищої освіти, який правильно вирішив 90-100 % тестових завдань.

4 бали нараховуються здобувачу вищої освіти, який правильно вирішив 74-89 % тестових завдань.

3 бали нараховуються здобувачу вищої освіти, який правильно вирішив 60-74 % тестових завдань.

2 бали нараховуються здобувачу вищої освіти, який правильно вирішив 35-59 % тестових завдань.

1 бал нараховується здобувачу вищої освіти, який правильно вирішив 16-34 % тестових завдань; виконання задовольняє мінімальні критерії.

0 балів нараховуються здобувачу вищої освіти, який правильно вирішив 0-15 % тестових завдань, потрібне повторне їх виконання.

Критерії та шкала виконання завдань самостійної роботи в теми навчальної дисципліни – розв'язування тестів

Об'єкт оцінювання: точність виконання завдання – 0-0,5 бала; повнота виконання завдання – 0-1 бал; ступінь обґрунтованості відповіді – 0-0,5 бала.

Відсутність (недостатність) тієї чи іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів.

2 бали нараховуються здобувачу вищої освіти, за умови точного та повного виконання завдання, високого ступеня обґрунтованості відповіді.

1 бал нараховується здобувачу вищої освіти, за умови виконання достатньої частини завдання, низького ступеня обґрунтованості відповіді, при наявності кількості помилок; виконання задовольняє мінімальні критерії.

0 балів нараховуються здобувачу вищої освіти, у разі невиконання завдання, або потреби повторного його виконання.

Критерії та шкала оцінювання реферату за темами навчальної дисципліни

Об'єкт оцінювання: визначення проблема і обґрунтування її актуальності – 0-1 балів; аналіз різних точок зору на проблему і викладення власної позиції, ступінь розкриття теми, формулювання висновків – 0-3; дотримання обсягу, вимог до зовнішнього оформлення – 0-1.

Відсутність (недостатність) тієї чи іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів.

5 балів нараховуються здобувачу вищої освіти, якщо виконано всі вимоги до написання реферату: визначена проблема і обґрунтована її актуальність, зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему і логічно викладено власну позицію, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення.

4 бали нараховуються здобувачу вищої освіти, який виконав основні вимоги до реферату, але при цьому допущені окремі недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу, відсутня логічна послідовність в судженнях; є незначні відхилення від обсягу реферату, є упущення в оформленні.

3 бали нараховуються здобувачу вищої освіти, який допустив ряд незначних відступів від вимог до реферування. Тема в основному висвітлена, допущені окремі помилки в змісті реферату, відсутня логічна послідовність в судженнях; є значні відхилення від обсягу реферату та суттєві упущення в оформлення.

2 бали нараховуються здобувачу вищої освіти, який ряд допустив ряд значних відступів від вимог до реферування. Зокрема: тема висвітлена лише частково, допущені суттєві помилки в змісті реферату, відсутній висновок; не витриманий обсяг реферату, є упущення в оформленні.

1 бал нараховується здобувачу вищої освіти, який не розкрив тему реферату, виявлене істотне незрозуміння проблеми; не витриманий обсяг реферату та вимоги до його оформлення; виконання задовольняє мінімальні критерії.

0 балів нараховуються здобувачу вищої освіти, який не виконав реферат, або потрібне повторне його виконання.

Критерії та шкала оцінювання під час підсумкового контролю (заліку)

Для ЗВО денної форми навчання (мен 2017_б_д)

Оцінювання рівня навчання здобувачів вищої освіти за навчальною дисципліною за 100-бальною, 2-бальною та Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою здійснюється на підставі загальної кількості балів, отриманої здобувачем вищої освіти під час поточного контролю та підсумкового контролю.

Схема оцінювання :

За 100-бальною шкалою	Оцінка за 2-бальною шкалою	Рейтинг ЄКТС
90-100	Зараховано	A
82-89		B
74-81		C
64-73		D
60-63		E
35-59	Не зараховано	FX
1-34		F

Узагальнюючі критерії оцінювання:

«Зараховано/A», 90-100 балів – здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті компетентності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили;

«Зараховано/B», 82-89 балів – здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна;

«Зараховано/C», 74-81 балів – здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок;

«Зараховано D», 64-73 бали – здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;

«Зараховано/E», 60-63 бали – здобувач вищої освіти володіє навчальним

матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні (обсяг набутих компетентностей здобувача відповідає мінімальним критеріям);

«Незараховано/FX», 35-59 балів – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу (до 20 %);

«Незараховано/F», 1-34 бали – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів і потребує повторного вивчення курсу навчальної дисципліни.

9. Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти				Разом
	виконання вправ на практичних заняттях	розв'язування тестів	виконання завдань самостійної роботи		
			в розрізі тем	написання рефератів	
Тема 1. Конфлікт: поняття та предмет вивчення	0-5	0-5	0-2,5	0-5	0-7,5
Тема 2. Об'єктивні та суб'єктивні причини, функції виникнення конфліктів	0-5		0-2,5		0-7,5
Тема 3. Види конфліктів	–		0-2,5		0-12,5
Тема 4. Динаміка конфлікту та механізми його розвитку	0-5		0-2,5		0-7,5
Тема 5. Загальна характеристика внутрішньоособистісного конфлікту	0-5		0-2,5		0-7,5
Тема 6. Міжособистісні конфлікти	–		0-2,5		0-12,5
Тема 7. Міжгрупові конфлікти	0-5		0-2,5		0-7,5
Тема 8. Міждержавні конфлікти	–		0-2,5		0-2,5
Тема 9. Шляхи аналізу конфліктів	–		0-2,5		0-7,5
Тема 10. Управління стресами в конфліктних ситуаціях	0-5		0-2,5		0-7,5
Тема 11. Прогнозування, запобігання та профілактика конфліктів	–		0-2,5		0-7,5
Тема 12. Управління конфліктами	0-5		0-5		0-2,5
Разом	0-35	0-30	0-30	0-5	1-100

9. Рекомендована література

Основна

1. Балабанова Л. В. Організація праці менеджера [Текст] : Підруч. / Л. В. Балабанова, О. В. Сардак. – К.: ВД «Професіонал», 2007. – 416 с.

2. Бондаренко В. В. Персональний менеджмент. Тести и конкретные ситуации [Текст] : Учеб. пособ. / Под общ. ред. д-ра экон. наук, проф. С.Д. Резника. – 2-е изд., доп. / Бондаренко В. В., Резник С. Д., Соколов С. Н. М.: ИНФРА-М, 2008. – 209 с.

3. Боронова Г. Х. Психология труда [Текст] : Конспект лекций / Г. Х. Боронова, Н. В. Прусова. – М.: Изд-во: Эксмо, 2008. – 160 с.

4. Бурганова Л. А. Теория управления [Текст] : Учеб. пособ. / Л. А. Бурганова. – М.: Инфра-М, 2009. – 153 с.

5. Викулина О. В. Теория и практика психологи управления : настольная книга для менеджера [Текст] : Учеб. пособ. / О. В. Викулина. – Владивосток: Владос-Пресс, 2008. – 220 с.

6. Виноградський М. Д. Організація праці менеджера : [Навч. посіб. для студ. екон.

- вузів] / Виноградський М.Д., Виноградська А. М., Шканова О. М. – К.: «Кондор», 2002. – 518 с.
7. Глухов В. В. Менеджмент [Текст] : Учеб. для вузов. – 3-е изд. / В. В. Глухов. – СПб. : Питер, 2008. – 608 с.
8. Карпов А. В. Психология менеджмента [Текст] : Учеб. пособ. / А. Карпов. – М. : Гардарики, 2005. – 584 с.
9. Конфліктологія [Текст] : Навч. посіб. / За заг. ред. В. М. Петюха, Л. В. Торгової / Ємельяненко Л. М., Петюх В. М., Торгова Л. В., Гриненко А. М. Конфліктологія. – К.: КНЕУ, 2003. – 315 с.
10. Конфліктологія [Текст] : Підруч. для студ. вищ. навч. закл. юридич. спец. / Л. М. Герасіна, М. І. Панов, Н. П. Осіпова та ін.; [За ред. професорів Л. М. Герасіної та М. І. Пано́ва]. – Харків: Право, 2002. – 256 с.
11. Лавриненко В. И. Психология и этика делового общения [Текст] : Учеб. пособ. / В.И. Лавриненко. – К.: ЮНИТИ, 2000. – 248 с.
12. Леженкина Т. И. Научная организация труда персонала [Текст] : Учеб. / Т. И. Леженкина. – М. : Маркет ДС, 2010. – 232 с.
13. Ложкин Г. В. Практическая психология конфликта [Текст] : Учеб. пособ. / Г. В. Ложкин, Н. И. Повякель. – К.: МАУП, 2002. – 256 с.
14. Лозниця В.С. Психологія менеджменту [Текст] : Навч. посіб. / В. С. Лозниця. – К.: ТОВ «УВПК»Екс об», 2000. – 512 с.
15. Лукашевич Н. П. Теория и практика самоменеджмента [Текст] : Учеб. пособ. – 2-е изд., испр. / Н. П. Лукашевич. – К. : МАУП, 2002. – 360 с.
16. Нагаєв В.М. Конфліктологія [Текст] : Курс лекцій (модульний варіант) : Навч. посіб. / В. М. Нагаєв. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 198 с.
17. Переверзев М. П. Менеджмент [Текст] : Учеб. – 2-е изд., доп. и перераб.] / Под общ. ред. проф. М. П. Переверзева. / Переверзев М. П., Шайденко Н. А., Басовский Л. Е. – М. : ИНФРА-М, 2008. – 330 с.
18. Пірен М.І. Конфліктологія [Текст] : Підруч. / М. І. Пірен. – МАУП, 2003. – 360 с.
19. Примуш М.В. Конфліктологія [Текст] : Навч. посіб. / М. В. Примуш. – К. : ВД «Професіонал», 2006. – 288 с.
20. Семенов А. К. Этика менеджмента [Текст] : Учеб. пособ. – 2-е изд. / А. К. Семенов, Е. Л. Маслова. – М.: Издат.-торг. Корпорация «Дашков и К°», 2007. – 272 с.
21. Семенов А. К. Основы менеджмента [Текст] : Учеб. – 5-е изд., перераб. и доп. / А. К. Семенов, В. И. Набоков. – М.: Издат.-торг. Корпорация «Дашков и К°», 2008. 556 с.
22. Скібіцька Л.І. Конфліктологія [Текст] : Навч. посіб. / Л. І. Скібіцька. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 384 с.
23. Стернин И. А. Практическая риторика [Текст] : Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / И. А. Стернин. – 5-е изд., стер. – М. : Издательский центр «Академия», 2008. – 272 с.
24. Регнет Э. конфликты в организациях. Формы и способы преодоления / Пер. с нем. – Х. : Изд-во Институт прикладной психологии «Гуманитарный Центр», 2005. – 396 с.
25. Урбанович А. А. Психология управления [Текст] : Учеб. пособ. / А. А. Урбанович. – Мн. : Харвест, 2003. – 640 с.
26. Чередниченко И. П. Психология управления [Текст] : Учеб. пособ. / И. Чередниченко, Н. Тельных. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2004. – 608 с.
27. Чкан А. С. Самоменеджмент [Текст] : Навч. посіб. для студ. освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки «Менеджмент» / Чкан А. С., Маркова С. В, Коваленко Н. М. – Запоріжжя: ЗНУ, 2014. – 84 с.

1. Данюк В. М. Організація праці менеджера [Текст] : Навч. посіб. / В. М. Данюк. – К. : КНЕУ, 2006. – 276 с.
2. Доброзорова О. В. Організація праці менеджера [Текст] : Навч. посіб. для студ.в вузів / О. В. Доброзорова, І. В. Осадчук. – К. : Кондор, 2009. – 502 с.
3. Керівник: мистецтво самоуправління : тижневик самоменеджменту / уклад. Л. В. Галіцина. – К.: Шкільний світ, 2010. – 135 с.
4. Колпаков В. М. Організація праці менеджера [Текст] : Навч. посіб. для студ.в вузів / В. М. Колпаков. – К. : Персонал, 2008. – 428 с.
5. Колпаков В. М. Самоменеджмент [Текст] : Навч. посіб. для студ. вузів / В. М. Колпаков. – К. : Персонал, 2008. – 524 с.
6. Скібіцька Л. І. Організація праці менеджера [Текст] : Навч. посіб. для студ. вузів / Л. І. Скібіцька. – К. : Центр навчальної літератури, 2010. – 360 с.
7. Чайка Г.Л. Організація праці менеджера [Текст] : Навч. посіб. для студ. вузів / Г. Л. Чайка. – К. : Знання, 2007. – 421 с.
8. Шотт Б. Как вести переговоры: надежно, креативно, успешно [Текст] : Учеб. пособ. / Б. Шотт. – М.: Издательство Омега-Л, 2005. – 128 с.

10. Інформаційні ресурси

1. Сайт [Електронний ресурс] : <http://www.management.com.ua/hm/motivation.php>. – Назва з титулки екрану. – Дата доступу : 24.08.2017 р.
2. Сайт електронної бібліотеки [Електронний ресурс] : <http://www.info-library.com.ua/books-text-2031.html>. – Назва з титулки екрану. – Дата доступу : 26.08.2017 р.
3. Сайт онлайн – бібліотеки [Електронний ресурс] : http://ualib.com.ua/br_2031.html. – Назва з титулки екрану. – Дата доступу : 25.08.2017 р.
4. Сайт бібліотеки on- line : [Електронний ресурс] <http://lib.studentu.org.ua/index.php?do=static&page=men>. – Назва з титулки екрану. – Дата доступу : 25.08.2017 р.
5. Бібліотека Тернопільського національного економічного університету : http://library.tneu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=897:2012-03-14-07-04-15&catid=28:2011-11-24-10-53-00. – Назва з титулки екрану. – Дата доступу : 26.08.2017 р.
6. Електронне видання «Діловий вісник» - виробничо-практичний журнал Торгово-промислової палати України [Електронний ресурс] : <http://www.ucci.org.ua/synopsis/dv/aboutdv.ua.html>. – Назва з титулки екрану. – Дата доступу : 25.08.2017 р.
7. Електронне видання журналу «Контракти» [Електронний ресурс] : <http://archive.kontraktua.ua/>. – Назва з титулки екрану. – Дата доступу : 25.08.2017 р.
8. Електронне видання популярного ділового журналу «Мир денег» [Електронний ресурс] : <http://www.mirdeneg.com/>. – Назва з титулки екрану. – Дата доступу : 25.08.2017 р.
9. Єдине повне офіційне періодичне видання нормативно-правових актів України: Офіційний вісник України [Електронний ресурс] : <http://ovu.com.ua/>. – Назва з титулки екрану. – Дата доступу : 25.08.2017 р.
10. Електронне видання журналу «Персонал» [Електронний ресурс] : <http://personal.in.ua/>.
11. Електронне видання журналу «Регіональна економіка»: <http://www.irg.org.ua/pe/gournal.php>. – Назва з титулки екрану. – Дата доступу : 25.08.2017 р.
12. Електронне видання журналу «Соціальна психологія» [Електронний ресурс] : <http://www.politik.org.ua/vid/mag.php3?m=6>. – Назва з титулки екрану. – Дата доступу : 25.08.2017 р.
13. Електронне видання «Business Week» [Електронний ресурс]:

<http://www.businessweek.com/>. – Назва з титулки екрану. – Дата доступу : 27.08.2017 р.

14. Електронне видання «Stern» [Електронний ресурс] : <http://www.stern.de/>. – Назва з титулки екрану. – Дата доступу : 27.08.2017 р.

15. Електронне видання «Focus» [Електронний ресурс] : <http://www.focus.de/>. – Назва з титулки екрану. – Дата доступу : 27.08.2017 р.

16. Електронне видання «Paris Match» [Електронний ресурс] : <http://www.parismatch.com/Actu-Match/Environnement/>. – Назва з титулки екрану. – Дата доступу : 27.08.2017 р.